

N:o 84.

Ank. till Riksd. kansli den 30 mars 1909, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fullföljande af den föregående år påbörjade omorganisationen af landtmäteristaten i orterna.

(I. A.)

I en till Riksdagen den 12 februari 1909 afåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 38) har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att

dels godkänna den i statsrådsprotokollet intagna, af departementschefen föreslagna aflöningsstaten för landtmäteristaten i orterna äfvensom de villkor och bestämmelser, som departementschefen föreslagit för åtnjutande af de i samma stat för distriktslandtmätare upptagna aflöningsförmånerna;

dels förklara, att de förutvarande innehafvare af kommissionslandtmätarbefattning, hvilka icke erhålla befordran till distriktslandtmätartjänst, skola varda bibehållna vid den rätt till pension, som hittills tillkommit dem;

dels höja det i riksstaten under nionde hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag till landtmäteristaten i orterna från 161,400 kronor med 322,000 kronor till 483,400 kronor; samt i anledning däraf jämväl höja anslaget till landtmäteristaten i dess helhet, nu 233,400 kronor, med samma belopp eller till 555,400 kronor;

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 4 Saml. 1 Afd. 55 Häft. (N:o 84.)

dels ock å extra stat för år 1910 bevilja ett förslagsanslag å 30,000 kronor till bestridande af kostnaderna för vissa af distriktslandtmätare företagna tjänsteresor.

Den af departementschefen föreslagna aflöningsstaten för landtmäteristaten i orterna är af följande utseende:

	Kronor					
	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Arfvoden	Summa	
1 förste landtmätare	4,000	2,000	400	—	6,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr.
1 » »	4,000	2,000	200	—	6,200	
4 » »	16,000	8,000	800	—	24,800	
1 » »	4,000	2,000	—	—	6,000	
17 » »	68,000	34,000	—	—	102,000	
1 distriktslandtmätare	2,000	—	—	—	2,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter ytterligare 5 år likaledes med 400 kronor samt efter än ytterligare 5 år äfvenledes med 400 kr.
119 distriktslandtmätare	238,000	—	—	—	238,000	
1 extra landtmätare	—	—	—	1,600	1,600	
högst 39 extra landtmätare	—	—	—	62,400	62,400	
1 amanuens	—	—	—	2,000	2,000	
5 amanuenser	—	—	—	10,000	10,000	
1 auskultant	—	—	—	600	600	
29 auskultanter	—	—	—	17,400	17,400	
vikariatsersättning för uppehållande af förste landtmätartjänst under semester	—	—	—	4,000	4,000	
Summa	—	—	—	—	483,400	

Anm. För distriktslandtmätare skall lönen med därtill hörande ålderstillägg utgöra pensionsunderlag.

Hufvudgrunderna i det nu föreliggande omorganisationsförslaget angifvas af departementschefen, enligt samma statsrådsprotokoll, vara dels utbytande af det nuvarande systemet, enligt hvilket ifrågavarande

landtmätare uteslutande aflönas genom arfvoden enligt taxa af de enskilda personer, som anlita deras tjänstebitråde, mot ett system, hvarigenom de skulle aflönas såväl af staten med vissa bestämda belopp som af den allmänhet, hvilken anlitar dem, genom arfvoden enligt en väsentligen nedsatt taxa, dels ock borttagandet af den nuvarande friheten för allmänheten att inom vissa gränser välja den förrättningsman, den önskar, samt af den därmed sammanhängande konkurrensen mellan landtmätarna om förordnanden och införandet i stället af distriktsindelning med skyldighet och rättighet för distriktslandtmätaren att i regel utföra alla förrättningar inom distriktet. Genom taxans nedsättning skulle en afsevärd lindring beredas allmänheten i dess landtmäterikostnader.

Beträffande utredningen i öfrigt i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till hvad statsrådsprotokollet därom innehåller.

Sedan lång tid tillbaka hafva önskemål framburits dels från den jordbrukande allmänhetens sida att kunna erhålla mindre kostsamma landtmäteriförrättningar och dels från landtmätarnas sida att icke uteslutande vara hänvisade till den alltid ovissa inkomsten genom arfvoden af enskilda personer för hvarje särskild, under konkurrens med yrkeskamrater erhållen förrättning utan att i likhet med andra tjänstemän komma i åtnjutande af en bestämd aflöning och få verka, enhvar inom sitt eget bestämda område. Dessa onekligen behjärtansvärda önskemål kunna uppenbarligen icke vinnas på annat sätt, än genom att staten träder emellan; och då ifrågavarande tjänstemäns verksamhet är till gagn icke blott för dem, som omedelbart anlita deras tjänstebitråde, utan äfven för landet i dess helhet, synes billigheten kräfva, att staten icke undandrager sig de uppoffringar, som i detta afseende kunna skäliggen erfordras. Då nu genom det föreliggande förslaget denna angelägenhet synes kunna ordnas på ett lyckligt sätt, har utskottet, i öfverensstämmelse med de i ärendet hörda myndigheternas nästan enhälligt uttalade gillande af förslaget, funnit sig böra biträda detsamma, dock under den gifna förutsättningen, att den i utsikt ställda nedsättningen af taxan för landtmäteriförrättningar kommer till stånd.

Utskottets yttrande.

En af de i ärendet hörda länsstyrelserna har visserligen ifrågasatt, huruvida inrättandet af ett så stort antal distriktslandtmätartjänster som det föreslagna vore behöfligt åtminstone för närvarande; men då, enligt hvad utredningen gifver vid handen, för närvarande omkring 185 landtmätare äro fullt sysselsatta af de göromål, som enligt förslaget skulle utföras af tillsammans högst 160 distrikts- och extra

landtmätare, samt någon minskning i dessa göromål icke torde kunna under en öfverskådlig framtid förväntas inträda, har utskottet funnit det icke vara tillrådligt att ytterligare begränsa antalet af berörda landtmätare. Då sålunda någon nedsättning af antalet distrikts- och extra landtmätare icke torde kunna vidtagas, synes ej heller, med hänsyn till vikten däraf, att de extra landtmätarna må kunna påräkna befordran till distriktslandtmätarbefattning vid ej alltför framskriden ålder, någon rubbning i förslaget, enligt utskottets mening, väl afvägda proportion mellan antalet distriktslandtmätare och extra landtmätare böra ifrågakomma.

Emot den föreslagna aflöningsstaten, som beträffande förste landtmätare, amanuenser och posten till vikariatsersättning öfverensstämmer med hvad nästlidet års Riksdag därutinnan beslutat, har utskottet icke något att erinra, liksom utskottet ej heller funnit anledning till anmärkning emot de för åtnjutande af de i staten för distriktslandtmätare upptagna aflöningsförmånerna föreslagna, med hvad som redan enligt 1908 års Riksdags beslut föreskrifvits i fråga om åtnjutande af de för förste landtmätare upptagna aflöningsförmånerna i hufvudsak öfverensstämmande allmänna villkor och bestämmelser.

I fråga om möjligheten att bereda dem af nuvarande kommissionslandtmätare och vice kommissionslandtmätare, som skäligen kunna göra anspråk därpå, lämplig anställning enligt den nya staten, har departementschefen till omförmälda statsrådsprotokoll uttalat, att detta icke skulle möta svårighet, beroende, bland annat, därpå, att till landtmäteristaten hörde en del personer, som antingen innehade annan statstjänst eller redan åtnjöte pension af statsverket på annat håll. Med anledning häraf har utskottet velat uttala den mening, att personer, som med annan statstjänst förenat befattning som kommissionslandtmätare och vice kommissionslandtmätare eller efter erhållen pension ägnat sig åt sådan befattnings utöfvande, synas vid fråga om befordran böra likställas med öfriga sådana landtmätare; kommande gifvetvis beträffande deras pension de i gällande lag angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension intagna bestämmelser angående pensions förenande med lön eller pension från annan statstjänst att vinna tillämpning.

Såsom förutsättning för den föreslagna distriktsindelningens genomförande torde, såsom departementschefen ock framhållit, ändring i 13 § skiftesstadgan, hvilket författningsrum innehåller bestämmelser om landtmätares förordnande till landtmäteriförrättning, erfordras; och har Kungl. Maj:t äfven till Riksdagen aflåtit proposition i sådant syfte. Därest Kungl. Maj:ts nu förevarande framställning vinner Riksdagens

bifall, läser Riksdagen jämväl besluta den ändring i skiftesstadgan, som däraf må föranledas.

Vidkommande slutligen krafvet på anslag för vissa af distriktslandtmätarnas resor finner utskottet, i betraktande af det för utskottet väl kända, af handlingarna i målet bestyrkta förhållandet, att vid en del mindre landtmäteriförrättningar landmätarens reseersättning uppgår till högre belopp än arvodet för förrättningen, hvadan gifvetvis åtskilliga sådana mindre förrättningar till skada för den ordning och reda, som bör råda beträffande äganderätten till jorden, aldrig komma till stånd, förslaget om åliggande för distriktslandtmätarna att företaga regelbundet återkommande resor genom distriktet för utförande af mindre förrättningar synnerligen behjärtansvärdt. Vid en sådan anordning torde åtminstone en del af resekostnaden böra utgå af statsmedel; och har utskottet icke något att erinra emot hvad därutinnan föreslagits eller emot beloppet af det för ändamålet äskade anslaget samt det-sammas uppförande såsom förslagsanslag och å extra stat.

På grund af hvad sålunda anförts och i anslutning till Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) godkänna följande aflöningsstat för landtmäteristaten i orterna att gälla från och med den 1 januari 1910:

	Kronor					Summa	
	Lön	Tjänstgöringspenningar	Ors. tilllägg	Arfvoden			
1 förste landtmätare	4,000	2,000	400	—		6,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr.
1 „ „	4,000	2,000	200	—		6,200	
4 „ „	16,000	8,000	800	—		24,800	
1 „ „	4,000	2,000	—	—		6,000	
17 „ „	68,000	34,000	—	—		102,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 400 kr. samt efter än ytterligare 5 år äfvenledes med 400 kr.
1 distriktslandtmätare	2,000	—	—	—		2,000	
119 distriktslandtmätare	238,000	—	—	—		238,000	
1 extra landtmätare	—	—	—	1,600		1,600	
högst 39 extra landtmätare	—	—	—	62,400		62,400	
1 amanuens	—	—	—	2,000		2,000	
5 amanuenser	—	—	—	10,000		10,000	
1 auskultant	—	—	—	600		600	
29 auskultanter	—	—	—	17,400		17,400	
vikariatsersättning för uppehållande af förste landtmätartjänst under semester	—	—	—	4,000		4,000	
Summa	—	—	—	—		483,400	

Ann. För distriktslandtmätare skall lönen med därtill hörande ålderstillägg utgöra pensionsunderlag.

b) godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i samma stat för distriktslandtmätare upptagna aflöningsförmånerna, nämligen:

att distriktslandtmätare skall vara underkastad såväl den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden som ock den reglering af tjänstgöringsområde, eller förflyttning till annat tjänstgöringsområde, som kan varda föreskrifven, vare sig

vid en möjligen inträdande förändrad organisation af landtmäteristaten eller särskilda delar däraf eller eljest, samt i sådant hänseende särskildt vara pliktig att med bibehållande af den lön han innehar fullgöra de nya eller förändrade tjänstegöromål, som efter en dylik omorganisation kunna varda honom ålagda;

att med distriktslandtmätartjänst icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med distriktslandtmätartjänst icke heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej landtmäteristyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid landtmäteristaten, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att distriktslandtmätare, som åtnjuter tjänstledighet, skall, därest han ej träffat aftal med vikarien om dennes aflöningsvillkor, till vikarien afstå det arfvode enligt taxa, hvilket belöper å de af vikarien verkställda tjänstegöromål;

att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten, utöfver arfvode, som nyss är sagdt, afstå så mycket af lönen, som för tjänstens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans lön, som icke af landtmäteristyrelsen pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej landtmäteristyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att, vid sjukdomsförfall eller när det erfordras för beredande af semester, distriktslandtmätare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förstelandtmätartjänst, densamma, mot åtnjutande i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men i senare fallet af däremot svarande belopp, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att beträffande tidpunkterna för de förhöjningar af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af distriktslandtmätartjänst, som äro i staten medgifna, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, och för andra förhöjningen, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, efter än ytterligare fem år, äfvenledes på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare, som förut varit kommissionslandtmätare, därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från det han tillträdt kommissionslandtmätarbefattningen;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall lönen utgår till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension är vid tiden för samma lönestats ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, omreglering af de extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

c) förklara, att de förutvarande innehafvare af kommissionslandtmätarbefattning, hvilka icke erhålla befordran till distriktslandtmätartjänst, skola varda bibehållna vid den rätt till pension, som hittills tillkommit dem;

d) höja det i riksstaten under nionde hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag till landtmäteristaten i orterna från 161,400 kronor med 322,000 kronor till 483,400 kronor samt i anledning däraf jämväl höja anslaget till landtmäteristaten i dess helhet, nu 233,400 kronor, med samma belopp eller till 555,400 kronor; samt

e) å extra stat för år 1910 bevilja ett förslagsanslag å 30,000 kronor till bestridande af kostnaderna för vissa af distriktslandtmätare företagna tjänsteresor.

Stockholm den 30 mars 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Herrar friherre *C. H. Falkenberg* och *F. Berg* hafva begärt få antecknad, att de icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.